

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT OVER
ARREST 81/2020**

De mogelijkheid voor de inrichtende macht van een officiële school om, met het oog op het creëren van een volkomen neutrale educatieve omgeving, de leerlingen/studenten te verbieden om zichtbare religieuze, politieke en levensbeschouwelijke kentekens te dragen, is grondwettig

Het Grondwettelijk Hof oordeelt dat een decretale machtiging aan de inrichtende machten van het officieel onderwijs om een voor leerlingen of studenten geldend verbod op het dragen van zichtbare religieuze, politieke en levensbeschouwelijke kentekens in te voeren, niet strijdig is met de vrijheid van onderwijs en evenmin met de vrijheid van godsdienst.

1. Context van de zaak

De kamer in kort geding van de Franstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel stelt aan het Grondwettelijk Hof een vraag over artikel 3 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 31 maart 1994 houdende bepaling van de neutraliteit van het Gemeenschapsonderwijs, in de interpretatie dat dit artikel een aan dat decreet onderworpen inrichtende macht van onderwijs toestaat om, met het oog op het creëren van een volkomen neutrale educatieve omgeving, in het huishoudelijk reglement van de school een voor leerlingen of studenten geldend verbod op het dragen van zichtbare religieuze, politieke en levensbeschouwelijke kentekens op te nemen. Het Grondwettelijk Hof wordt gevraagd of dat artikel in strijd is met, onder meer, de artikelen van de Grondwet en van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens die de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van godsdienst waarborgen.

2. Onderzoek door het Grondwettelijk Hof

2.1. Ten aanzien van de vrijheid van onderwijs

Met betrekking tot de vrijheid van onderwijs, is het Grondwettelijk Hof van oordeel dat die vrijheid in beginsel inhoudt dat iedereen scholen kan oprichten die hun eigenheid vinden in bepaalde pedagogische of onderwijskundige opvattingen en/of die al dan niet geënt zijn op een bepaalde confessionele of niet-confessionele levensbeschouwing. Het bepalen van het pedagogisch project van een school behoort, volgens de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van onderwijs, tot de bevoegdheid van de inrichtende macht van die school.

De vrijheid van onderwijs komt ook toe aan openbare besturen zoals de gemeenten en de provincies, maar hun vrijheid op het vlak van het inrichten en het verstrekken van onderwijs wordt beperkt door **het grondwettelijk beginsel van de neutraliteit van de overheid**. Bij het bepalen van het pedagogisch project van hun school moeten die openbare besturen dus

rekening houden met dat beginsel. Dat beginsel houdt minimaal de eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van de ouders en de leerlingen in, maar heeft voor het overige, zoals het Grondwettelijk Hof al had beslist bij zijn arrest 40/2011 van 15 maart 2011, **geen statische inhoud**. De inrichtende machten van officieel onderwijs kunnen aldus, op basis van de vrijheid van onderwijs die hen toekomt, **dat neutraliteitsbeginsel naar eigen inzicht nader uitwerken in het pedagogisch project dat zij wensen te verwezenlijken**, op voorwaarde dat de minimale inhoud ervan wordt geëerbiedigd. In bepaalde omstandigheden verplicht het beginsel van de neutraliteit van de overheid de inrichtende machten van officieel onderwijs echter wel om maatregelen te nemen om te voorkomen dat de neutraliteit in de school in het gedrang komt.

Het Grondwettelijk Hof besluit dat **een decretale bepaling die de inrichtende machten van het officieel onderwijs machtigt om zelf te beoordelen of in hun school al dan niet een verbod op het dragen van religieuze, politieke en levensbeschouwelijke kentekens moet worden ingevoerd, niet in strijd is met de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van onderwijs**.

2.2. Ten aanzien van de vrijheid van godsdienst

Met betrekking tot de vrijheid van godsdienst, oordeelt het Grondwettelijk Hof dat **kan worden aangenomen dat een inrichtende macht van onderwijs die een volkomen neutrale educatieve omgeving wenst te creëren, wil voorkomen dat de leerlingen/studenten worden blootgesteld aan enige poging om hun politieke, filosofische en godsdienstige meningen of overtuigingen te beïnvloeden**. Het verbod voor leerlingen of studenten om zichtbare religieuze, politieke en levensbeschouwelijke kentekens te dragen wordt aldus beschouwd als **een maatregel die ertoe strekt, overeenkomstig het pedagogisch project dat gebaseerd is op een welbepaalde opvatting van neutraliteit van het officieel onderwijs, alle leerlingen of studenten te beschermen tegen de sociale druk die zou kunnen worden uitgeoefend door diegenen onder hen die hun mening en overtuiging zichtbaar maken**. Het Grondwettelijk Hof is van oordeel dat een **dergelijke doelstelling wettig is** en verwijst daarbij naar meerdere arresten van het Europees Hof voor de rechten van de mens.

Eveneens met verwijzing naar rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens, is het Grondwettelijk Hof van oordeel dat het in een democratische samenleving waarin meerdere religies en overtuigingen aanwezig zijn, **noodzakelijk kan zijn de vrijheid om een overtuiging tot uiting te brengen, aan beperkingen te onderwerpen, met het oog op het verzoenen van de belangen van verschillende groepen**, evenals met het oog op het verwezenlijken van respect voor eenieder's overtuiging. Bij het nemen van maatregelen die de belangen van groepen van personen met verschillende overtuigingen beogen te verzoenen, dient de bevoegde overheid zich evenwel **neutraal en onpartijdig** op te stellen **ten aanzien van de diverse overtuigingen** en dient die overheid zich ervan te onthouden zich uit te spreken over de legitimiteit van die overtuigingen en over de wijze waarop ze tot uiting worden gebracht. In de interpretatie dat artikel 3 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 31 maart 1994 de voor het huishoudelijk reglement van een onderwijsinstelling bevoegde instantie ertoe machtigt om in dat reglement te voorzien in een voor leerlingen of studenten geldend verbod op het dragen van religieuze, politieke en levensbeschouwelijke kentekens, **maakt die bepaling volgens het Grondwettelijk Hof geen onderscheid op basis van de aard van de religieuze, politieke of levensbeschouwelijke overtuiging van de leerlingen of de studenten, ook al is het mogelijk dat zulk een verbod door bepaalde aanhangers van bepaalde van die overtuigingen als een verdergaande beperking wordt ervaren dan door andere leerlingen of studenten**.

Het Grondwettelijk Hof meent vervolgens dat **de decreetgever van de Franse Gemeenschap van oordeel mocht zijn dat de voor een onderwijsinstelling bevoegde instantie het**

meest geschikt is om, ofwel in het licht van het voorgestane onderwijsproject, ofwel in het licht van de concrete omstandigheden in de school, te beoordelen of het voormelde verbod al dan niet dient te worden opgenomen in het huishoudelijk reglement van de desbetreffende school. Het feit dat de decreetgever toelaat om bij wege van huishoudelijk reglement te voorzien in een dergelijk verbod, beantwoordt volgens het Grondwettelijk Hof aan een **dwingende maatschappelijke behoefte**, te weten de uitvoering van een pedagogisch project dat een grondslag vindt in een welbepaalde opvatting van neutraliteit van het officieel onderwijs die verenigbaar is met het grondwettelijk neutraliteitsbegrip.

Onder meer rekening houdend met de door de Grondwetgever beoogde variatie in het onderwijsaanbod - variatie die de ouders, de leerlingen en de studenten de mogelijkheid biedt te kiezen voor het onderwijs dat het meest met hun levensopvatting overeenstemt -, is het Grondwettelijk Hof ten slotte van oordeel dat de mogelijkheid voor een inrichtende macht van het officieel onderwijs om te voorzien in een voor leerlingen of studenten geldend verbod op het dragen van religieuze, politieke en levensbeschouwelijke kentekens **geen onevenredige gevolgen** heeft.

Het Hof besluit dat artikel 3 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 31 maart 1994 de vrijheid van godsdienst niet schendt.

2.3. Voor het overige

Dat artikel is volgens het Hof ten slotte evenmin in strijd met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie in het onderwijs, met het recht op toegang tot het onderwijs en met de sociaaleconomische grondrechten.

Het Grondwettelijk Hof is een rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Deze informatieve nota, opgesteld door de referendarissen die met de persrelaties zijn belast en de griffie, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuanceringen van het arrest.

Het arrest nr. 81/2020 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (<https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-081n.pdf>).

Contactpersonen voor de pers

Sarah Lambrecht | sarah.lambrecht@grondwettelijk-hof.be | 02/500.12.83

Frank Meersschaut | frank.meersschaut@grondwettelijk-hof.be | 0475/325.218

Volg ons via Twitter [@ConstCourtBE](https://twitter.com/ConstCourtBE)